

Μεταμοσχεύσεις, Εγκεφαλικός θάνατος και Εκκλησία (Νίκη Νικολάου, Θεολόγος)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Στη συνέχεια των προβληματισμών για το ζήτημα των Μεταμοσχεύσεων, η μελέτη της θεολόγου Νίκη Νικολάου για τη σχέση της θεολογικής ανθρωπολογίας με τη Βιοηθική (προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/1S8T2Sm>), συνεχίζει την αναφορά της στη συμβολή του Σεβ. Μητροπολίτη Μεσογαίας κ. Νικολάου στον προσδιορισμό της έλευσης του θανάτου.

Όσον αφορά στο θέμα της επέμβασης στο ανθρώπινο σώμα, η Εκκλησία διατηρεί θετική στάση, εφόσον ο σκοπός είναι θεραπευτικός και μη αποτρεπτική της επεμβάσεως του Θεού. Το επόμενο ερώτημα που τίθεται αφορά στο κατά πόσο είναι επιτρεπτή η παρέμβαση στη δημιουργία και η επέμβαση στο σώμα. Ο κόσμος δημιουργήθηκε από τη σοφία και την αγάπη του Θεού και οποιαδήποτε διόρθωσή του συνιστά προσβολή του δημιουργικού Του έργου[496]. Προσβολή είναι και η κάθε παρέμβαση που έχει ως σκοπό την υποκατάσταση των νόμων της φύσης, γιατί η φύση έχει τους δικούς της νόμους.

Η έμφαση που δίνει η ιατρική επιστήμη στη διατήρηση της βιολογικής ζωής και η θεώρησή της χωρίς την προοπτική του θανάτου και της αιωνιότητας, είναι αντίθετη με την πίστη της Εκκλησίας και πνευματικά καταστροφική αντίληψη[497]. Η τεράστια σημασία που δίνεται στη διατήρηση της βιολογικής ζωής, δίνει την εντύπωση ότι ο άνθρωπος αποτελείται μόνο από γονίδια και κύτταρα. Έτσι, παραμερίζεται η ψυχοσωματική σύστασή του, ενώ η ταυτότητά του προσδιορίζεται από τα γονίδια και το περιβάλλον. Η ιατρική επιστήμη έφτασε στο σημείο να φτιάχνει ανθρώπους χωρίς τη ψυχική ένταση της συνεύρεσης ανδρός και γυναικός.

Όσον αφορά στη λειτουργία της ψυχής, ο Μητροπολίτης Μεσογαίας τη συνδέει με τις φυσικές αισθήσεις και κατ' επέκταση με την καρδιά και τον εγκέφαλο. Ο εγκέφαλος είναι το κέντρο της σκέψης, ενώ η καρδιά είναι η έδρα του έσω ανθρώπου. Ο εγκέφαλος ελέγχει τις εκφράσεις της ψυχής, όπως είναι η αντίληψη, η κρίση, η μνήμη και είναι το πλησιέστερο όργανο προς την αυτεξουσιότητα του ανθρώπου και την προσωπικότητά του. Οι μεταμοσχεύσεις καρδιάς, ήπατος, πνευμόνων και παγκρέατος δεν οδηγούν σε μεταβολή της προσωπικότητάς των ασθενών, δηλαδή ο λήπτης δεν λαμβάνει χαρακτηριστικά του δότη. Βαρύνων ρόλο δίνουν οι Πατέρες της Εκκλησίας στο όργανο της καρδιάς. Είναι αυτό το οποίο χορηγεί ζωή στο ανθρώπινο σώμα, η έδρα της αγάπης και το μέρος του ανθρώπου το οποίο αντιλαμβάνεται τον Θεό και εκφράζεται εν Αυτώ[498]. Μέσω της καρδιάς και της αγάπης, ο άνθρωπος αποκτά «νουν Χριστού» και γίνεται «σύμμορφος της εικόνας του Υιού του Θεού»[499].

Η Εκκλησία, γνωρίζει το θάνατο ως την παύση της καρδιακής λειτουργίας, με την οποία καταρρέουν όλα τα συστήματα του οργανισμού του ανθρώπου και η οποία διαγιγνώσκεται άμεσα με τις αισθήσεις[500]. Αντίθετα, όπως είδαμε με τον εγκεφαλικό θάνατο οι υπόλοιπες λειτουργίες συνεχίζουν να λειτουργούν και διαγιγνώσκεται εργαστηριακά. Είναι, λοιπόν, προφανές ότι ο καρδιακός θάνατος είναι ο σίγουρος θάνατος. Ωστόσο, όταν διαγνωστεί σωστά ο εγκεφαλικός θάνατος, τότε ο θάνατος είναι οριστικός, εφόσον ο εγκέφαλος αποτελεί αναγκαίο και μοναδικό στοιχείο για τη διατήρηση της ανθρώπινης ζωής.

Θεολογικά ο θάνατος δεν σχετίζεται ούτε με την καρδιά, ούτε με τον εγκέφαλο. Όπως εκτέθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο, ο θάνατος είναι ο χωρισμός της ψυχής από το σώμα, γεγονός που παραμένει μυστήριο. Για αυτό, λοιπόν, το ανθρώπινο σώμα παραμένει άθικτο και το θάβουμε όταν αρχίσει η αποσύνθεση. Εξαίρεση αποτελεί η περίπτωση που ένα άτομο από αγάπη προσφέρει τη ζωή του για να ζήσουν άλλοι. Η αγάπη, υπερβαίνει κάθε ενδοιασμό. «*Το σώμα μας δόθηκε για να ασκούμε με αυτό την αγάπη*»[501]. Η άποψη ότι το σώμα μας δεν μας ανήκει και

επομένως δεν μπορούμε να το προσφέρουμε, δεν ισχύει όταν προσφέρεται από αγάπη. Ο άνθρωπος αποτελεί μέλος της Εκκλησίας. Έτσι, τα μέλη κάθε ανθρώπου αποτελούν μέλη της Εκκλησίας και όταν προσφέρονται γίνονται περισσότερο μέλη του Χριστού[502]. Οι μεταμοσχεύσεις, θα μπορούσαν να αποτελέσουν ευλογία, όταν ο σκοπός τους είναι η κοινωνία αγάπης.

Όταν ένας ασθενής είναι εγκεφαλικά νεκρός, συχνά οι συγγενείς του διατηρούν την ελπίδα του θαύματος, ότι δηλαδή θα επανέλθει στη ζωή. Οι πιθανότητες να συμβεί κάτι τέτοιο είναι ελάχιστες έως και μηδαμινές. Ακόμη και τα περιστατικά που αναφέρονται στην Αγία Γραφή για ανάσταση νεκρών, πρέπει να σημειωθεί ότι αυτά γίνονται για να δείξουν τη δύναμη του Θεού και ότι ο ίδιος είναι ο κυρίαρχος της ζωής και του θανάτου. Σημαντικό στοιχείο στο σημείο αυτό, είναι ότι μεσολαβούσε ένα άτομο που είχε παρρησία ενώπιον του Θεού. Ακόμη ένα στοιχείο που πρέπει να αναφερθεί είναι η προσευχή. Κατά τους βαθυστόχαστους Πατέρες της Εκκλησίας, ο άνθρωπος προσεύχεται με την καρδιά του και υπάρχει η πιθανότητα ένα εγκεφαλικά νεκρό άτομο να προσεύχεται.

[Συνεχίζεται]

[496] Στο ίδιο, σ. 130

[497] Στο ίδιο, σ. 149

[498] Στο ίδιο, σ. 162

[499] Στο ίδιο, σ. 162

[500] Στο ίδιο, σ. 254

[501] Στο ίδιο, σ. 256

[502] Στο ίδιο, σ. 260